EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 15.11.2010
COM(2010) 665 konč.

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o uporabi sistema kmetijskega svetovanja, kot je opredeljen v členih 12 in 13 Uredbe Sveta (ES) št. 73/2009

KAZALO

1. Uvod ... 3

2. Okvir EU za sistem kmetijskega svetovanja ... 4

2.1. Pravni okvir ... 4

2.2. Podpora za sisteme kmetijskega svetovanja iz sredstev za razvoj podeželja v obdobju 2007–2013 ... 4

3. Izvajanje sistema kmetijskega svetovanja v državah članicah ... 5

3.1. Trenutno stanje sistemov kmetijskega svetovanja v državah članicah ... 5

3.2. Financiranje sistema kmetijskega svetovanja ... 6

3.3. Ocena sistema kmetijskega svetovanja ... 6

4. Izboljšanje sistema kmetijskega svetovanja v prihodnje ... 7

4.1. Pojasnitev sistema kmetijskega svetovanja in storitev kmetijskega svetovanja ... 7

4.2. Področje uporabe sistema kmetijskega svetovanja ... 7

4.3. Pojasnitev vloge svetovalcev v sistemu kmetijskega svetovanja v primerjavi z drugimi udeleženci na področju navzkrižne skladnosti ... 8

4.4. Spodbujanje sistema kmetijskega svetovanja ... 9

4.5. Upravljanje sistema kmetijskega svetovanja ... 11

5. Sklepna ugotovitev ... 11

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o uporabi sistema kmetijskega svetovanja, kot je opredeljen v členih 12 in 13 Uredbe Sveta (ES) št. 73/2009

1. UVOD

Države članice so dolžne vzpostaviti sistem svetovanja kmetom glede upravljanja zemljišč in kmetij, v nadaljnjem besedilu imenovan sistem kmetijskega svetovanja. Sistem kmetijskega svetovanja je pomemben element reforme skupne kmetijske politike (SKP) iz leta 2003 in ga je bilo treba uvesti do leta 2007[1]. Cilj sistema kmetijskega svetovanja je pomagati kmetom, da bolj spoznajo materialne tokove in postopke na kmetiji, povezane z okoljem, varnostjo hrane ter zdravjem in dobrim počutjem živali. Uveden je bil hkrati s sistemom navzkrižne skladnosti, v skladu s katerim se pomoč SKP izplača v celoti, samo če kmetje izpolnijo nekatere zahteve v zvezi z okoljem, varnostjo hrane ter zdravjem in dobrim počutjem živali. Obstajata dva ukrepa politike razvoja podeželja, s katerima naj bi državam članicam pomagali vzpostaviti storitve kmetijskega svetovanja in pomagali kmetom pri njihovi uporabi. Sistem kmetijskega svetovanja je predvsem orodje, ki naj bi kmetom pomagalo izpolniti navedene zahteve in se tako izogniti finančnim kaznim v okviru sistema navzkrižne skladnosti.

Komisija mora v skladu s členom 12(4) Uredbe Sveta (ES) št. 73/2009 Svetu poslati poročilo o uporabi sistema kmetijskega svetovanja – ki mu po potrebi priloži ustrezne predloge. To je tudi namen tega poročila: seznaniti Evropski parlament in Svet z izvajanjem sistema kmetijskega svetovanja in predlagati morebitne izboljšave. Poročilo večinoma temelji na informacijah, ki so jih poslale države članice v odziv na vprašalnik, in na ocenjevalni študiji, izvedeni za Komisijo[2]. Sistem kmetijskega svetovanja je bil v sodelovanju z državami članicami tudi temeljito obravnavan na petih delavnicah o sistemu kmetijskega svetovanja, ki jih je Komisija organizirala v obdobju 2006–2010. Razprave so zajemale vsebino, strukture, metode in orodja za nacionalne storitve svetovanja.

Rok za vzpostavitev sistema je bil 1. januar 2007. Ker je zagonsko obdobje trajalo od leta 2007 do leta 2009 in ker so zahtevane informacije zapletene, ni še mogoče podati podrobne analize zmogljivosti nacionalnih sistemov kmetijskega svetovanja ali storitev, ki se v njihovem okviru zagotavljajo kmetom. Zaradi tega v tem poročilu ne bo podan izčrpen pregled, temveč bo njegova vsebina zgolj prispevek za razpravo v Svetu in Evropskem parlamentu v letih 2010 in 2011.

---

1 Členi od 13 do 16 Uredbe Sveta (ES) št. 1782/2003.

2 http://ec.europa.eu/agriculture/eval/reports/fas/index_en.htm.

2. OKVIR EU ZA SISTEM KMETIJSKEGA SVETOVANJA

2.1. Pravni okvir

Zakonodaja zavezuje vse države članice, da vzpostavijo nacionalni sistem kmetijskega svetovanja, ki zagotavlja svetovanje kmetom. Sistem kmetijskega svetovanja mora pokrivati vsaj predpisane zahteve po upravljanju ter „dobre kmetijske in okoljske pogoje“ iz členov od 4 do 6 Uredbe Sveta (ES) št. 73/2009. Vendar pa področje svetovanja ni omejeno na standarde navzkrižne skladnosti: države članice se lahko odločijo, da bodo vključile tudi druga vprašanja. Vsak nacionalni sistem kmetijskega svetovanja lahko vodi eden ali več imenovanih organov ali zasebnih subjektov. Od pregleda reforme skupne kmetijske politike, izvedenega v letu 2008, se lahko vsaka država članica svobodno odloča (na podlagi objektivnih meril), katere kategorije kmetov bodo imele prednost pri dostopu do sistema kmetijskega svetovanja, ne da bi bila določena dodatna merila na ravni EU.

Kmetje uporabljajo sistem kmetijskega svetovanja prostovoljno in so sami odgovorni za ukrepanje na podlagi svetovanja, ki so ga dobili. Tako sistem kmetijskega svetovanja v ničemer ne vpliva na njihovo obveznost in odgovornost za izpolnitev zakonskih zahtev. Se pa v pravnem okviru EU priznava, da bodo kmetje, ki prosijo za svetovanje, verjetno bolje vedeli, kako izpolniti zakonske zahteve. Zato lahko države članice pri izbiranju kmetij za inšpekcijske preglede te kmete obravnavajo kot manj tvegane.

Poglavitni cilj sistema kmetijskega svetovanja je večja ozaveščenost kmetov glede zakonskih zahtev EU. Zaradi tega je treba svetovanje jasno ločiti od pregledov, ki se izvedejo v okviru navzkrižne skladnosti ali za zagotovitev skladnosti s sektorsko zakonodajo. Države članice morajo tako zagotoviti, da izvajalci v sistemu kmetijskega svetovanja ne razkrijejo osebnih ali posameznikovih informacij oziroma podatkov, ki jih pridobijo med dejavnostjo svetovanja, drugim osebam, razen kmetu, ki upravlja zadevno kmetijsko gospodarstvo. Edina izjema od tega pravila je, kadar izvajalci v sistemu kmetijskega svetovanja odkrijejo kako nepravilnost ali kršitev, ki je zajeta v obveznosti, določeni v zakonodaji EU ali nacionalni zakonodaji, o obveščanju javnih organov, zlasti v primeru kaznivih dejanj.

2.2. Podpora za sisteme kmetijskega svetovanja iz sredstev za razvoj podeželja v obdobju 2007–2013

Sistem kmetijskega svetovanja, kot je določen v prvem stebru SKP, se lahko financira iz drugega stebra prek dveh ukrepov[3].

Prvi ukrep je sofinanciranje storitev kmetijskega svetovanja, ki jih uporabijo kmetje. Cilj je pomagati kmetom pri plačevanju stroškov uporabe svetovalnih storitev za izboljšanje celotnega poslovanja njihovega gospodarstva. Te svetovalne storitve morajo izpolnjevati najmanj z zakonom predpisane zahteve po upravljanju, dobre kmetijske in okoljske pogoje ter standarde varstva pri delu, temelječe na zakonodaji EU. Ta podpora je omejena na 80 % upravičenega stroška na svetovalno storitev, in

[3] Člena 24 in 25 ter uvodni izjavi 18 in 19 Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005.

sicer do največ 1 500 EUR. Organi in subjekti, ki so bili izbrani za zagotavljanje svetovalnih storitev, morajo imeti ustrezne vire (vključno z usposobljenim osebjem, upravnimi in tehničnimi zmogljivostmi, svetovalnimi izkušnjami in zanesljivostjo), ki ustrezajo zahtevam navzkrižne skladnosti in standardom varnosti pri delu. Komisija je pripravila smernice o pogojih za dodeljevanje pomoči in prednostno razvrščanje nekaterih ciljnih skupin, o pogostosti svetovanja, uporabi javnih ali nejavnih svetovalnih organov ter o usklajevanju teh organov in nadzoru nad njimi.

Drugi ukrep se nanaša na sofinanciranje vzpostavljanja storitev kmetijskega svetovanja. Države članice lahko pomagajo pokrivati stroške vzpostavljanja teh storitev s postopno padajočo pomočjo za obdobje največ pet let.

3. IZVAJANJE SISTEMA KMETIJSKEGA SVETOVANJA V DRŽAVAH ČLANICAH

Komisija je januarja 2009 v okviru priprav na to poročilo razposlala strukturiran vprašalnik o organizaciji in vzpostavljanju sistemov kmetijskega svetovanja v državah članicah. Vprašalnik je na primer vseboval vprašanja o zakonskih določbah, organih, odgovornih za usklajevanje, certificiranje in nadzor, prednostnih skupinah kmetov, geografski organizaciji, številu in vrsti svetovalnih organov, njihovi specializaciji, številu doseženih kmetov, uporabljenih metodah, financiranju itd. Državam članicam je bila postavljena tudi vrsta odprtih vprašanj o težavah, na katere so naletele, in njihovih predlogih za prihodnji okvir sistema kmetijskega svetovanja. Z odgovori na vprašanja so bili dobljeni podatki o izvajanju za leto 2008. V nadaljevanju je podan strnjen prikaz teh podatkov in rezultatov ocenjevalne študije o sistemu kmetijskega svetovanja, ki jo je Komisija izvedla v letu 2009.

3.1. Trenutno stanje sistemov kmetijskega svetovanja v državah članicah

V večini držav članic je začel sistem kmetijskega svetovanja v celoti delovati šele v letu 2008. Priprave na vzpostavitev sistema kmetijskega svetovanja (sprejemanje zakonodaje, objava javnih razpisov, izbiranje svetovalnih organov itd.) so potekale v letu 2007. V približno polovici držav članic je bil sistem kmetijskega svetovanja vzpostavljen kot posebna storitev, ki dopolnjuje obstoječe storitve za pospeševanje kmetijstva. Drugod je bil sistem kmetijskega svetovanja prepleten z obstoječimi storitvami za pospeševanje kmetijstva.

Na splošno (v 24 državah članicah) sistem kmetijskega svetovanja usklajujejo in nadzirajo javni organi. Svetovalni organi se izbirajo prek javnih razpisov (14 držav članic) in z imenovanjem zasebnih (5 držav članic) ali javnih organov (5 držav članic). V večini držav članic je bila kot najnižja kvalifikacija za svetovalce določena univerzitetna stopnja (univerzitetna diploma ali magisterij s področja naravoslovja).

V 14 državah članicah je sistem kmetijskega svetovanja usmerjen zgolj na navzkrižno skladnost, medtem ko svetovanje v preostalih državah zajema širša vprašanja, kot so konkurenčnost gospodarstev, vpliv načinov kmetovanja na okolje in podpora za izvajanje ukrepov razvoja podeželja (npr. kmetijsko-okoljske zaveze).

Najpogosteje uporabljena pristopa sta bila individualno svetovanje na kmetiji (v vseh državah članicah, razen v Angliji v Združenem kraljestvu) in razprave v majhnih skupinah na kmetiji – pri čemer je slednji pogosto dopolnjeval prvega. V različnih državah članicah so se pri zagotavljanju svetovanja opirali na računalniška informacijska orodja in kontrolne sezname. V 22 državah članicah so kmetje prvič

stopili v stik s sistemom kmetijskega svetovanja prek telefonskih linij za pomoč uporabnikom.

Doslej še ni bilo veliko prednostnega razvrščanja različnih skupin kmetov, razen začetne obveznosti, da morajo imeti prednost kmetje, ki dobivajo več kot 15 000 EUR v obliki neposrednih izplačil. V nekaterih državah članicah so navedli, da so imeli težave pri doseganju majhnih kmetij. V vsej EU je bilo število kmetov, ki so prejemali svetovanje prek sistema kmetijskega svetovanja, precej omejeno (v letu 2008 je individualno svetovanje prejelo približno 5 % kmetov, ki dobivajo neposredna izplačila). Glavni upravičenci po sistemu kmetijskega svetovanja so bile velike kmetije, na katerih že poznajo obstoječe svetovalne storitve.

3.2. Financiranje sistema kmetijskega svetovanja

Kmetje so imeli brezplačen dostop do individualnega svetovanja na kmetiji (5 držav članic), ali so delno prispevali k stroškom navedenega svetovanja (od 20 do 50 % celotnega stroška), ali pa so te stroške pokrili v celoti (2 državi članici).

Ukrep, s katerim se podpira uporaba svetovalnih storitev s strani kmetov, je bil načrtovan v 20 državah članicah in je zajemal 1 123 000 kmetov. Celoten proračun za obdobje 2007–2013 znaša 870,5 milijona EUR, kar pomeni 0,6 % skupnih javnih izdatkov za razvoj podeželja. V prvih dveh letih je bilo porabljenih 1,3 % tega zneska, zajetih je bilo 12 250 kmetov.

Ukrep za podporo vzpostavljanja storitev upravljanja, nadomeščanja in svetovanja je načrtovalo 7 držav članic, pri čemer so bile 4 države članice (Španija, Malta, Portugalska, Italija) jasno usmerjene na sistem kmetijskega svetovanja. Proračun za obdobje 2007–2013 znaša 172,9 milijona EUR, tj. 0,1 % skupnih javnih izdatkov za razvoj podeželja, pri čemer sta bila v prvih dveh letih porabljena 2 %.

3.3. Ocena sistema kmetijskega svetovanja

V poročilu o oceni sistema kmetijskega svetovanja je bilo ugotovljeno, da je sistem na splošno prispeval k boljši obveščenosti kmetov o materialnih tokovih in postopkih na kmetiji, povezanih z okoljem, varnostjo hrane ter zdravjem in dobrim počutjem živali. Za posebno učinkovito se je štelo individualno svetovanje na podlagi kontrolnih seznamov, saj je to zelo individualiziran in strukturiran način za zagotovitev svetovanja. V nekaterih državah članicah je bila vzpostavitev sistema kmetijskega svetovanja dobra priložnost za ponovni razmislek o širših informacijskih sistemih svetovanja in prenosa znanja v kmetijskem sektorju ter njihovo izboljšanje.

Sistem kmetijskega svetovanja je pomagal kmetom pri izpolnjevanju zahtev navzkrižne skladnosti, kar je bil tudi poglavitni motiv, da so kmetje izkoristili sistem. Zaradi podpore v okviru sistema kmetijskega svetovanja so se tudi okrepili znanje in spretnosti kmetov za upravljanje (računovodstvo) ter izboljšalo njihovo vodenje knjig v zvezi z obveznostmi na področju navzkrižne skladnosti.

Na splošno pa je bila učinkovitost sistema kmetijskega svetovanja še vedno omejena, saj je malo kmetov zaprosilo za svetovanje, ki so ga imeli na voljo. Ocenjevalci vidijo možnosti za izboljšanje, saj je sistem kmetijskega svetovanja dosegel več kmetov (do 20 % tistih, ki prejemajo neposredna plačila) v državah članicah, ki so ga uvedle od leta 2005. V nekaterih primerih je vnaprejšnje financiranje svetovanja

mogoče odvrnilo nekatere kmete od tega, da bi izkoristili sistem kmetijskega svetovanja.

Po mnenju ocenjevalcev je eden temeljnih pogojev sistema kmetijskega svetovanja, da imajo kmetje EU prostovoljen dostop do svetovanja, saj je upoštevanje nasveta že po naravi prostovoljno – v nasprotju s sistemi obveznih kontrol in certificiranja. Sistem kmetijskega svetovanja je doslej malo prispeval k izboljšanju podobe SKP med kmeti EU. Kmetje so sistem kmetijskega svetovanja pogosto razumeli kot nekaj, kaj je izrecno povezano z navzkrižno skladnostjo in sistemom inšpekcijskih pregledov na kmetijah, zaradi česar so ga dojemali negativno. Bilo pa je tudi nekaj primerov, v katerih se je v okviru sistema kmetijskega svetovanja vzpostavil zaupen in učinkovit odnos med kmeti in svetovalci. Poročilo o oceni vsebuje priporočilo, da je treba ohraniti prostovoljni koncept in splošno prožno zasnovo sistema kmetijskega svetovanja.

4. IZBOLJŠANJE SISTEMA KMETIJSKEGA SVETOVANJA V PRIHODNJE

Komisija na podlagi izkušenj, pridobljenih v prvih letih izvajanja, in ocenjevalne študije podaja naslednje predloge za izboljšave. Ti predlogi imajo lahko obliko smernic (priporočil) za države članice, mogoče pa bo na njihovi podlagi treba spremeniti sedanjo zakonodajo EU.

4.1. Pojasnitev sistema kmetijskega svetovanja in storitev kmetijskega svetovanja

(1) Treba je pojasniti izraza „sistem kmetijskega svetovanja“ in „storitve kmetijskega svetovanja“. „Sistem kmetijskega svetovanja“ zajema celotno organizacijo ter različne javne in/ali zasebne izvajalce, ki zagotavljajo „storitve kmetijskega svetovanja“ kmetu v državi članici (člen 12 Uredbe Sveta (ES) št. 73/2009). Obstoj nacionalnega sistema kmetijskega svetovanja jamči, da lahko vsak kmet zaprosi za svetovanje vsaj o osnovnih zahtevah navzkrižne skladnosti na področju okolja, javnega zdravja, zdravja rastlin in živali, dobrega počutja živali ter ohranjanja zemljišča v dobrih kmetijskih in okoljskih pogojih. Pomembno je čim bolj jasno razlikovanje med svetovanjem, ki je produkt sistema kmetijskega svetovanja, in zgolj zagotavljanjem informacij kmetom. Pri zagotavljanju „storitev kmetijskega svetovanja“ bi bilo treba presojati poseben položaj posameznega kmeta, ne pa samo predstavljati splošnih informacij. Zagotavljanje informacij o zahtevah navzkrižne skladnosti se zahteva že v skladu s členom 4(2) Uredbe št. 73/2009.

(2) Sistem kmetijskega svetovanja ni namenjen samo za pomoč kmetom, ki prejemajo izplačila v skladu s SKP, ampak vsem kmetom v Evropski uniji, vključno z (na primer) kmeti, specializiranimi za prašičerejo, ki potrebujejo svetovanje v zvezi z direktivo o nitratih.

4.2. Področje uporabe sistema kmetijskega svetovanja

(3) Zahteve v zvezi z navzkrižno skladnostjo in druge obveznosti, ki jih morajo upoštevati upravičenci, bi se morale uvrščati na osnovno minimalno področje uporabe sistema kmetijskega svetovanja in med njegove cilje, tako pri prvem kot pri drugem stebru. Te zahteve bi moralo ustrezno pokrivati svetovanje v

okviru sistema kmetijskega svetovanja. Sistem bi moral najprej in predvsem zagotavljati pomoč kmetom, da ravnajo v skladu s pravili.

(4) Obvezni elementi, ki bi jih moral pokrivati sistem kmetijskega svetovanja, tako v okviru prvega kot drugega stebra, bi morali vključevati minimalne zahteve za uporabo gnojil in uporabo fitofarmacevtskih sredstev. Te zahteve so del navzkrižne skladnosti za kmete, ki prejemajo kmetijsko-okoljska izplačila.

(5) Sistem kmetijskega svetovanja prek prednostne usmerjenosti na zahteve v zvezi z navzkrižno skladnostjo že zajema veliko ravnanj, povezanih s podnebnimi spremembami – ravnanj, ki zmanjšujejo vpliv kmetijstva na podnebje in ki kmetom pomagajo pri prilagajanju na spremenjene in bolj nestabilne podnebne razmere[4]. Sedanji standardi dobrih kmetijskih in okoljskih pogojev so bistvenega pomena za zadrževanje organskega ogljika v kmetijskih tleh in za zagotavljanje njihove trajnostne rabe. Vseeno pa bi bilo mogoče vredno v sistem kmetijskega svetovanja vključiti posebne ukrepe o podnebnih spremembah, na primer pregled dobrih praks in izvedbo posebnih spodbujevalnih dejavnosti na kmetijah, vključno z zagotavljanjem svetovanja, povezanega s tehnologijo. En način za zagotovitev, da države članice razvijajo takšne zmogljivosti, bi bila lahko vključitev posebne navedbe v pravno besedilo, s katero bi opozorili na to potrebo. Svetovalci bi lahko veliko prispevali k povzemanju dobrih praks in boljšemu seznanjanju kmetov z njimi. Na ravni EU bi lahko pripravili strnjen seznam dobrih praks. Svetovalci bi se mogoče morali udeleževati posebnih usposabljanj glede razumevanja in razširjanja pomembnih načinov kmetovanja, povezanih s podnebnimi spremembami.

4.3. Pojasnitev vloge svetovalcev v sistemu kmetijskega svetovanja v primerjavi z drugimi udeleženci na področju navzkrižne skladnosti

(6) Države članice bi bilo treba opozoriti na razumno ločevanje med kontrolami (pregledi in inšpekcijskimi pregledi) in svetovanjem. Svetovanje in kontrole je treba jasno ločiti. Kmet je v obeh primerih odgovoren za lastna dejanja.

(7) Pomembno je ohraniti sedanje pravilo, da svetovalci *posameznih* podatkov o obiskanih kmetijah v nobenem primeru ne smejo posredovati inšpektorjem. Tudi če bi to storili anonimno, bi šlo za kršitev zaupnosti. Poleg tega ima lahko sporočanje inšpekcijskih podatkov o posameznih kmetih svetovalcem nasproten učinek od želenega, saj lahko izniči zaupanje, ki ga mora uživati svetovalec. Kot kažejo dokazi, države članice niso vedno v celoti razumele teh načel.

---

[4] Na primer standard o zaščiti trajnih pašnikov, standard o kolobarjenju in naknadnih posevkih, standard o minimalni talni odeji, zmanjšano obdelovanje v skladu s standardom o minimalnem upravljanju zemljišč, standardi o ravnanju z ostanki posevka, standardi o ohranjanju organske snovi v tleh in zahteve v skladu z direktivo o nitratih o uporabi in skladiščenju gnojila. Vse te zahteve določajo meje za ravnanja, ki vplivajo na izpuste toplogrednih plinov na ravni kmetije. V sistemu kmetijskega svetovanja so zajete v prednostnih zahtevah v zvezi z navzkrižno skladnostjo.

(8) Zagotavljanje *zbirnih* podatkov z inšpekcijskih pregledov svetovalcem bi bilo lahko koristno, ne bi pa smelo biti obvezno. Če svetovalec potrebuje podatke, ker bi na primer rad bolje usmeril svetovanje, mu lahko inšpekcijski organ izroči zbirne podatke o na primer vrstah neskladnosti, ki so bile največkrat odkrite.

(9) Svetovalci v sistemu kmetijskega svetovanja ne bi smeli omejiti svojih prizadevanj samo na pomoč kmetom pri izpolnjevanju praktičnih obveznosti v zvezi z navzkrižno skladnostjo, temveč bi morali tudi pojasniti cilje teh obveznosti in politike, na katerih temeljijo, ter kako njihovo izpolnjevanje prispeva k trajnostnemu kmetijstvu. Kmet, ki razume razloge za posamezne obveznosti, jih bo bolj pripravljen izpolniti.

(10) Pojavljajo se nove teme za svetovanje in kmet bo potreboval pomoč pri vrsti najrazličnejših vprašanj – od gospodarskih zadev, prek ekoloških vprašanj do ohranjanja narave. Svetovalci v sistemu kmetijskega svetovanja ne bodo znali odgovoriti na vsa vprašanja, bi pa morali biti dobro obveščeni in bi morali biti sposobni delovati kot „osebni zdravnik“, ki po potrebi napoti kmete k svetovalcem specialistom. Kadar mora tako kmet na primer (pre)usmeriti svojo proizvodnjo in je zainteresiran za svetovanje o kmetijskih trgih, bi moral biti svetovalec v sistemu kmetijskega svetovanja sposoben povezati kmeta s službami, specializiranimi za takšne zadeve, ali ga usmeriti k virom ustreznih informacij, npr. podatkom o proizvodnji. Podoben pristop bi lahko priporočili za ekološko kmetovanje. Tako na primer kmetje mogoče potrebujejo svetovanje, kako naj preidejo na ekološko pridelavo, ali o tržnih priložnostih in boljših načinih kmetovanja (glej tudi predlog 19). Usklajevalni organi v sistemu kmetijskega svetovanja bi morali imeti pomembno vlogo pri pomoči svetovalcem na področju povezovanja, na primer z zagotavljanjem kontaktnih podatkov specializiranih svetovalcev in navedbo, za katero področje so specializirani.

4.4. Spodbujanje sistema kmetijskega svetovanja

(11) Treba je pojasniti področje uporabe za ukrep uporabe storitev kmetijskega svetovanja, kot so opredeljene v členu 24 Uredbe št. 1698/2005. Treba je pojasniti, da kmetu ni treba prejeti svetovanja za vsako zahtevo v zvezi z navzkrižno skladnostjo, da je upravičen do prejemanja podpore za uporabo storitve kmetijskega svetovanja[5]. S tem bi morali zmanjšati upravno obremenitev, ki jo ukrep prinaša za kmete in upravitelje, ter stroške za kmete. Kmet bo tako lahko hitreje zaprosil za povračilo svojega deleža stroškov svetovanja, saj mu ne bo treba več čakati, da so pokrita vsa področja navzkrižne skladnosti. Vendar pa morajo usklajevalni organi in svetovalci v sistemu kmetijskega svetovanja še naprej namenjati ustrezno pozornost tistim obveznostim, ki so osrednjega pomena za sistem kmetijskega svetovanja, saj

[5] V okviru procesa poenostavljanja v letu 2009 je potekala razprava, ali mora svetovanje, ki se financira iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP), pokrivati vsa področja navzkrižne skladnosti in standarde varstva pri delu, kot je določeno v členu 24 Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005. Komisija namerava v okviru postopka prilagajanja v septembru 2010 spremeniti Uredbo Sveta št. 1698/2005 in tako povečati prožnost ukrepa.

se kmetje, ki zaprosijo za svetovanje, mogoče ne zavedajo vedno, da potrebujejo svetovanje, ki je izrecno usmerjeno na navzkrižno skladnost.

(12) Obenem bi moralo biti obvezno pokrivanje standardov varnosti pri delu v okviru ukrepa drugega stebra o uporabi sistema kmetijskega svetovanja prožno in omejeno na ustrezne elemente.

(13) Pogostost izkoriščanja ukrepa o uporabi storitev kmetijskega svetovanja je treba pustiti odprto. Države članice so doslej predvidele dve do tri svetovalne storitve za razvoj podeželja v obdobju 2007–2013. Treba je pojasniti, da lahko kmet zaprosi za več storitev, npr. vsaj enkrat na leto. Prožnost, da je mogoče za svetovanje zaprositi pogosteje, bo skupaj s prožnostjo glede obveznega področja uporabe posamezne svetovalne storitve, kot je navedeno v predlogu (11), prispevala k večji ciljni usmerjenosti in privlačnosti ukrepa. Stroški vsake svetovalne storitve se bodo zmanjšali, saj bo omejena na zagotavljanje usmerjenega svetovanja takrat, ko ga kmet dejansko potrebuje.

(14) Področje uporabe navzkrižne skladnosti se je po letu 2003 razširilo. Povišali so se tudi stroški in pričakovanja, da bo svetovanje v sistemu kmetijskega svetovanja preseglo navzkrižno skladnost, so zaradi novih izzivov, kot so podnebne spremembe, vprašanja oskrbe z vodo, potreba po ohranitvi biotske raznovrstnosti ipd., višja kot v letu 2003[6]. Države članice prosijo EU, da poveča proračun za kmetijsko svetovanje. Rezultat predlogov od (11) do (13) bi bilo treba prilagoditi temu povečanemu povpraševanju: kmetje bodo lahko pogosteje prejemali usmerjeno svetovanje, ki bo tudi zajemalo več tem, pri čemer bo najvišji znesek podpore za storitev kmetijskega svetovanja znašal 1 500 EUR[7].

(15) Komisija bi rada poudarila, da je sistem kmetijskega svetovanja pomemben tudi za male kmete. Storitve v sistemu kmetijskega svetovanja za zdaj ne dosegajo dovolj te skupine, čeprav so mali kmetje vsaj toliko pomembni kot drugi v smislu potrebe po skladnosti in njihovega morebitnega nepoznavanja obveznosti. Tukaj predlagani ukrepi naj bi rešili tudi to vprašanje, vendar pa bi morale države članice ravnati proaktivno in razmisliti, kako naj dosežejo kmete, ki se še ne zavedajo svojih potreb po svetovanju.

(16) Države članice bi morale storiti več za spodbujanje sistema kmetijskega svetovanja, na primer tako, da k obrazcem za vlogo, ki jih pošiljajo kmetom, priložijo seznam svetovalnih organov, ali uvedejo tako ureditev, da kmetijski inšpektorji naveden seznam izročijo kmetu, kadar ugotovijo obstoj kršitve.

(17) Da bi kmetje bolj poznali sistem kmetijskega svetovanja, bi moral člen 4 Uredbe Sveta (ES) št. 73/2009 vključevati obveznost, da države članice kmetom dajo seznam svetovalcev v sistemu kmetijskega svetovanja.

---

6 Eden od ukrepov, predvidenih v beli knjigi „Prilagajanje podnebnim spremembam“ (COM(2009) 147) iz leta 2009 je „*preučiti sposobnost sistema kmetijskega svetovanja za krepitev usposabljanja, znanja in uporabe novih tehnologij, ki omogočajo lažje prilagajanje*“. Dodatne podrobnosti so na voljo v delovnem dokumentu služb Komisije GD AGRI k beli knjigi: „Prilagajanje podnebnim spremembam: izziv za evropsko kmetijstvo in podeželje“ (SEC(2009) 417).

7 Člen 24 in Priloga I k Uredbi (ES) št. 1698/2005.

4.5. Upravljanje sistema kmetijskega svetovanja

(18) Komisija močno priporoča, da usklajevalni organi v sistemu kmetijskega svetovanja za vsakega svetovalca organizirajo osnovno in redna nadaljnja usposabljanja, vsaj glede vseh vprašanj v zvezi z navzkrižno skladnostjo. Takšno usposabljanje bi moralo zajemati tako dejanske obveznosti kmeta kot politike, na katerih temeljijo. Usposabljanje je zlasti potrebno na področju novih ukrepov za obvladovanje na primer podnebnih sprememb.

(19) Države članice bi morale ustvarjati sinergije med različnimi instrumenti, kot so svetovanje, usposabljanje, informiranje, pospeševalne storitve in raziskave, pri čemer bi morale upoštevati značilnosti vsakega instrumenta, a jih vseeno skladno združiti. Poleg tega bi lahko organi, ki upravljajo sistem kmetijskega svetovanja in navzkrižno skladnost, zlasti koristno izkoristili informacije svetovalcev o praktičnem izvajanju zahtev v zvezi z navzkrižno skladnostjo. Zaradi tega je pomembno, da si udeleženci na področju navzkrižne skladnosti, kot so svetovalci, usklajevalni organi v sistemu kmetijskega svetovanja in organi za upravljanje navzkrižne skladnosti, delijo znanje o praktičnem izvajanju zahtev v zvezi z navzkrižno skladnostjo. Tako bi lahko na primer enkrat ali dvakrat na leto organizirali redna srečanja za izmenjavo informacij.

(20) Za zagotovitev skladnosti med stebri bi izvedbeno določbo drugega stebra o ustrezni usposobljenosti osebja za svetovalce v sistemu kmetijskega svetovanja lahko razširili na pravila prvega stebra za sistem kmetijskega svetovanja[8].

(21) Komisija bi rada opozorila države članice, da sicer ne želi ustvarjati dodatne upravne obremenitve, a se ji vseeno zdi bistvenega pomena ocenjevanje in vrednotenje sistema kmetijskega svetovanja, zlasti ob upoštevanju razprav o prihodnosti sistema kmetijskega svetovanja in ukrepov v zvezi s storitvami kmetijskega svetovanja v SKP po letu 2013. Takšno vrednotenje ne bi smelo povzročiti nepotrebnih izmenjav podatkov o evidencah posameznih kmetij niti pretirane upravne obremenitve. Vseeno pa je bistvenega pomena, da se zagotovi učinkovitost sistema kmetijskega svetovanja z ocenjevanjem količine in kakovosti zagotovljenih svetovanj (npr. njihove uporabnosti in stopnje zadovoljstva kmeta).

5. SKLEPNA UGOTOVITEV

Komisija ob upoštevanju ocene v tem poročilu meni, da je sistem kmetijskega svetovanja temeljno orodje za uspešno izvajanje SKP. Kmetje dobijo podporo pri prizadevanju za skladnost z zakonskimi zahtevami EU v zvezi z okoljem, varnostjo hrane ter zdravjem in dobrim počutjem živali. Sistem kmetijskega svetovanja z zagotavljanjem pomoči pri teh

---

[8] Izvedbena pravila iz drugega stebra v skladu s členom 15 Uredbe Komisije (ES) št. 1974/2006 določajo, da morajo imeti službe kmetijskega svetovanja, ki so sofinancirane, „*ustrezne vire v obliki usposobljenega osebja*“. V smernicah za ta ukrep je navedeno, da se kvalifikacije osebja lahko določijo prek najmanjše stopnje izobrazbe ali s certificiranjem. Ukrep v okviru drugega stebra o uporabi storitev kmetijskega svetovanja se uporablja v 20 državah članicah.

zahtevah v zvezi z „navzkrižno skladnostjo“ pomaga kmetom, da ne izgubijo izplačil v okviru SKP. Kmet, ki prejme svetovanje, bo verjetno bolje razumel svoje obveznosti v zvezi z navzkrižno skladnostjo, in bo tako bolj pripravljen ravnati v skladu z njimi.

Svetovalne storitve v veliko državah članicah prav gotovo niso novost, a mogoče doslej niso bile sistematične. Zakonodajalec je z zahtevo, da morajo države članice vzpostaviti sistem kmetijskega svetovanja, uvedel bolj strateško usmerjen glavni pristop. Prizadevanja v državah članicah pričajo o pomembni vlogi, ki jo imajo lahko ta sistem in usklajevalni organi v sistemu kmetijskega svetovanja, pri pomoči kmetom pri razumevanju in izpolnjevanju pravil EU.

Zagonska stopnja je zahtevala precej prizadevanj, to zlasti velja za države članice, v katerih je bilo v preteklosti na voljo malo svetovalnih storitev ali pa jih sploh ni bilo. V drugih državah članicah je šlo pri vzpostavljanju sistema kmetijskega svetovanja bolj za usklajevanje sedanjih storitev, tako da bi imeli kmetje na voljo eno samo kontaktno točko, kjer lahko dobijo svetovanje v zvezi s praktičnimi vprašanji.

Poleg tega so se po letu 2003 povečala pričakovanja glede svetovalnih storitev, saj so se pojavili novi izzivi. V sistemu kmetijskega svetovanja bi tako morali proaktivno razvijati in vključevati vprašanja, ki presegajo zakonske zahteve v sistemu navzkrižne skladnosti.

Komisija zato državam članicam priporoča:

- področje uporabe sistema kmetijskega svetovanja naj ostane široko, vseeno pa mora obstajati osrednja podlaga pravil, ki jih je treba upoštevati;

- svetovalec v sistemu kmetijskega svetovanja naj ima vlogo „osebnega zdravnika“, ki po potrebi napoti kmete k specializiranim svetovalcem;

- za boljšo usmerjenost svetovanja naj se uporabijo zbirni podatki z inšpekcijskih pregledov na kmetijah. Pri tem je treba upoštevati velik pomen spoštovanja zaupnosti podatkov o svetovanju. Svetovalec v sistemu kmetijskega svetovanja bi moral imeti vlogo „osebnega zdravnika“ in povezovati različne vidike kmetovanja s celostnim pristopom. Kmetom ne bi smel pojasnjevati samo zahtev EU, temveč tudi njihove cilje in politike, iz katerih izhajajo;

- sistem kmetijskega svetovanja naj se spodbuja s posebnimi ukrepi, kot sta izkoriščanje ustreznih priložnosti, da se kmetom razdelijo seznami svetovalcev, in zagotavljanje, da svetovanje doseže tudi male kmete;

- upravljanje sistema kmetijskega svetovanja naj se izboljša, poleg tega naj se zagotovi, da si udeleženci na področju navzkrižne skladnosti delijo znanje. Usklajevalni organi v sistemu kmetijskega svetovanja bi morali okrepiti sinergije med različnimi instrumenti, kot so svetovanje, usposabljanje, informiranje, pospeševalne storitve in raziskave. Izredno pomembno je vrednotiti in spremljati sistem kmetijskega svetovanja.

Po mnenju Komisije so poleg tega potrebni naslednji ukrepi:

- pojasniti je treba izraza „sistem kmetijskega svetovanja“ in „storitve kmetijskega svetovanja“, pri čemer je treba jasno ločiti med svetovanjem in zgolj zagotavljanjem podrobnih informacij ter zagotoviti, da je sistem kmetijskega svetovanja namenjen vsem kmetom v EU;

- v najmanjše področje uporabe sistema kmetijskega svetovanja naj se vključijo minimalne zahteve za gnojila in fitofarmacevtska sredstva, kot so določene v nacionalni zakonodaji, poleg tega naj se poudari potreba po posebnem ukrepanju v zvezi s podnebnimi spremembami;

- pojasni naj se vloga svetovalcev v sistemu kmetijskega svetovanja v primerjavi z drugimi udeleženci na področju navzkrižne skladnosti, pri čemer je priporočljivo jasno ločevanje med svetovanjem in inšpekcijskimi pregledi na kmetijah;

- sistem kmetijskega svetovanja naj se spodbuja s prožnejšo vsebino in pogostejšim sprejemanjem svetovalnega ukrepa ter z zahtevo, da države članice zagotovijo kmetom seznam svetovalcev v sistemu kmetijskega svetovanja;

- upravljanje sistema kmetijskega svetovanja naj se izboljša z zahtevo, da so svetovalci ustrezno kvalificirani in se redno usposabljajo, pri čemer usposabljanja organizirajo usklajevalni organi v sistemu kmetijskega svetovanja.

Ti ukrepi lahko privedejo do zakonodajnih sprememb v svežnju po letu 2013.